

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ביק פב).

פרשת וירא

אוי"ד דאין לברך הטוב והמטיב עד שיתבשר על לידת בנו בפועל למז"ט.

- ב -

והנה למעשה אף אחד לא נוהג לברך הטוב והמטיב לפני לידת בנו בפועל, ויש לחקור בזה, האם הטעם שלא מברכים לפני הלידה בפועל, הוא משום שאכתי השמחה אינה שלימה, כיון שעדיין אין ודאות גמורה שהעובר אכן יוולד בבריאות ללא מום, לחיים ולשלום, - ורק כאשר העובר כבר נולד בפועל בריא ושלם, רק אז השמחה שלימה, וזהו הטעם שא"א לברך לפני הלידה בפועל.

אוי"ד דגם אם הייתה ודאות גמורה, שהעובר יוולד בריא במז"ט לחיים ולשלום, מ"מ לא היו מברכים הטוב והמטיב עד הלידה בפועל, כיון שהחיוב שחייבוהו חז"ל לברך הטוב והמטיב הוא רק על טובה שכבר קיבל כעת, ולא על טובות שיקבל בעתיד, ולכן לפני הלידה בפועל אין לו לברך הטוב והמטיב על הטובה העתידית.

- ג -

והנפ"מ בזה לגבי אברהם אבינו, שכאשר התבשר שבשנה הבאה יוולד יצחק, הרי התבשר בזה בוודאות (מהמלאך שנשלח ע"י הקב"ה), שיצחק יוולד במז"ט ובבריאות לחיים ולשלום (ושכלל ישראל יצא ממנו), וא"כ יש לדון האם ככה"ג הי' לו לברך מייד הטוב והמטיב.

אוי"ד דאע"פ שהייתה לו ודאות גמורה על לידת יצחק בשלום, אך מ"מ לא הי' לו לברך על שמיעת הבשורה הזו הטוב והמטיב, כיון שאין חיוב ברכת הטוב והמטיב על טובה עתידית, אלא רק על טובה שכבר קיבל בפועל.

- ד -

והנה לגבי הנידון שהבאנו לעיל, האם יש לברך 'הטוב והמטיב' על השמועה הטובה שכולנו שמענו, שרודפי ציבור החרדים הפסידו בחירות, ושלטון הרשע שלהם עתיד בע"ה לעבור מן הארץ בקרוב, - יש מקום לדון ולומר בזה, שמלבד הנידון הנ"ל (לגבי ברכה על טובה עתידית), י"ל דאין לברך ע"ז הטוב והמטיב מטעם אחר.

כיון שלצערנו גם בשלטון החדש יש רשעים מחללי שבת ר"ל שעושים חילול ה', והשלטון החדש הינו בבחינת הרע במיעוטו, - וא"כ יתכן שלא ראוי לברך על חילופי השלטון 'הטוב והמטיב' כאשר גם השלטון החדש גורם לחילול ה' ר"ל, - (ואין זה סותר לכך שמ"מ אנו צריכים להודות ולהלל לה' מאוד על הישועה הגדולה, אע"פ שזהו בבחינת הרע במיעוטו ועדיין אנו בגלות).

וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלַיְךָ פַּעַם חַיָּה וְהָנָה בֶן לְשָׁרָה
אֲשֶׁתְּךָ וְשָׂרָה שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: (יח, י).

הנה איתא ביומא (כח): 'אמר רב, קיים אברהם אבינו כל התורה כולה... אמר רבא ואיתימא רב אשי, קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין' - ומעתה יש לומר, דאברהם אבינו ע"ה גם בירך את כל הברכות שתיקנו חז"ל לברך.

ומעתה יש לדון, האם אברהם אבינו בירך מייד 'הטוב והמטיב', על הבשורה הטובה ששמע שבעוד שנה יוולד לו בן, (כדן השומע שמועה שהיא טובה לו ולאחרים, ע"י שו"ע או"ח סי' רכב, א), - או"ד שאברהם אבינו לא בירך 'הטוב והמטיב' עד שיצחק נולד בפועל.

והיינו דיש לחקור, האם שמועה טובה שזוקקת לברך 'הטוב והמטיב', זהו דווקא כאשר שמע שמועה שבישרה לו שכבר קיבל בפועל טובה מסוימת, - או"ד שגם כאשר שמע כעת שמועה על טובה שתהי' לו בעתיד, מ"מ צריך לברך על כך מייד הטוב והמטיב.

וכן התעוררו לדון בעניינא דיומא, כאשר כולנו שמענו את השמועה הטובה, שרודפי ציבור החרדים הפסידו בבחירות, ושלטון הרשע שלהם עתיד בע"ה לעבור מן הארץ בקרוב, - והתעוררה השאלה האם יש לברך מייד בשמיעת השמועה הטובה הזו 'הטוב והמטיב', כדן השומע שמועה שהיא טובה לו ולאחרים (ועכ"פ בלא הזכרת שם ומלכות).

אוי"ד דכיון דבשעת השמועה אכתי השלטון הי' נתון בידי רודפי הדת, והבשורה הטובה הייתה רק על כך שבעתיד הקרוב בע"ה שלטון הרשע שלהם יעבור מן הארץ, א"כ אולי כעת אין לברך ע"ז הטוב והמטיב, עד אשר שלטון הרשע יעבור מן הארץ בפועל.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה בזמן הגמ' כאשר אשה התעברה, לא היו יודעים עד שעת הלידה האם העובר זכר או נקבה, ולכן כאשר בישרוהו לאחר הלידה שנולד לו בן זכר למז"ט הייתה זו 'שמועה טובה', שחייבוהו חז"ל לברך עליה הטוב והמטיב (עי' ברכות ט:).

ומעתה יש לפלפל בזמנינו, שעם התקדמות הטכנולוגיה רבים כבר יודעים זמן רב לפני הלידה, שהאשה עתידה ללדת בן זכר, שלכאוי' הי' מקום לדון, האם יש לברך הטוב והמטיב מייד כאשר נודע לו שאשתו עתידה ללדת בן זכר, -

- ה -

ואמנם יש מקום לפלפל בזה עוד, שיש לדון אם לברך 'הטוב והמטיב' מצד אחר, דהנה איתא בירושלמי (ברכות פ"ט סוף הלכה ב) **'אמר רבי זעירא תני תמן ראה זול בא לעולם, ושובע בא לעולם וכו', אומר ברוך הטוב והמטיב'.**

והנה כידוע הנציגים שעתידיים להיכנס לשלטון החדש הבטיחו, שהם יבטלו את המיסים הגבוהים שהשר האכזר והרשע הטיל בעבר על מוצרי היחוד פעמי' ועל השתייה המתוקה, ויבטלו גם את גזירת המעונות ועוד, שכידוע ישנם משפחות שנפגעו מזה מאוד, - וא"כ אולי יש לברך עי"ז הטוב והמטיב כד נימא שזה נחשב בכלל דברי הירושלמי 'ראה זול בא לעולם'.

[ואם הברכה היא על הזול שבא לעולם, אזי י"ל דאין חיסרון לעניין הברכה, בזה שגם בתוך השלטון החדש ישנם רשעים שגורמים לחילול ה' ר"ל, כיון שהברכה היא לא על עצם חילופי השלטון, ודו"ק].

- ו -

אמנם למעשה יש בזה את ב' החסרונות שהזכרנו לעיל, א. יש לדון דאין לנו ודאות כלל שאכן יצליחו להקים בפועל את הממשלה החדשה, ולבטל את כל הגזירות הרעות הנ"ל, ומי יודע אם אכן יצליחו לגרום למצב של 'זול בא לעולם'.

ב. וגם אם הייתה לנו ידיעה ודאית שיצליחו לגרום למצב של 'זול בא לעולם', אך מ"מ יש לדון דאולי א"א לברך הטוב והמטיב על טובה עתידית שנקבל, אלא רק על טובה שכבר קיבלנו כעת, וכפי שכתבנו לדון לעיל, וא"כ כל זמן שהגזירות עדיין לא התבטלו בכל אופן אין לברך.

[והנה לגבי עצם הנידון שחקרנו לעיל, האם ברכת הטוב והמטיב היא רק בשמועה על טובה שכבר קיבל בפועל, או"ד דגם בשמועה על טובה עתידית צריך לברך הטוב והמטיב.

יש לציין בזה את דברי השעה"צ (רכא, ה), שבפשוט מבואר שם, שלפי דעת הני"צ והא"ר, ברכת הטוב והמטיב שייכת גם על טובה עתידית, ולכן לדעתם מי שמע שירדו גשמים צריך לברך הטוב והמטיב אע"פ שאין לו שדה, משום שמחמת הגשמים יהי' בעתיד זול בעולם וגם הוא יהנה מזה, עיי"ש ואכמ"ל.

ידע עוד, דלגבי עצם דברי הירושלמי שהבאנו לעיל, שיש לברך כאשר רואה זול בא לעולם, יליע אם אכן קיי"ל הכי למעשה, ואכמ"ל [בה].

יְקַח נָא מַעַט מִמֶּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הַעֶץ : (יח, ד).

ופירש רש"י 'יְקַח נָא - על ידי שליח, והקב"ה שילם לבניו על ידי שליח, שנאמר וירם משה את ידו ויך את הסלע', - וזהו ע"פ דברי הגמ' (ב"מ פו:): 'אמר רב יהודה אמר רב, כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו, עשה הקב"ה לבניו בעצמו, וכל [מה] שעשה אברהם ע"י שליח, עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ...' עיי"ש.

ולכאז' צ"ב טובא בזה, דהנה הגמ' (שם) מנתה ד' דברים שאברהם עשה בעצמו, ודבר א' שעשה ע"י שליח, ומבואר שם בגמ' שבעצם הייתה מעלה גדולה יותר בדברים שאברהם עשה בעצמו, - וא"כ צ"ב באמת מדוע את רוב הדברים העדיף אברהם לעשות בעצמו, ואילו לגבי נתינת המים העדיף אברהם לתת להם ע"י שליח, וצ"ב בזה.

ויש לבאר זה בבואר נפלא, וכדלהלן.

- א -

דהנה כתיב בקרא **'ויאמר אֶדְנִי-אִם נָא מְצַאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבָדֶיךָ',** ופירש רש"י בפירוש הב', **שאברהם אבינו ע"ה ביקש בזה מהקב"ה, שימתין לו עד שירוף ויכניס את האורחים, עיי"ש.**

ואיתא בגמ' (שבת קכו): 'אמר רב יהודה אמר רב, גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב ויאמר אֶדְנִי-אִם נָא מְצַאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר וּגו', - א"ר אלעזר בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מידת בשר ודם, מידת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבוא אצלך, ואילו בהקב"ה כתיב ויאמר אֶדְנִי-אִם נָא מְצַאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבָדֶיךָ'.

- ב -

ומבואר בזה, שהקב"ה כביכול המתין לאברהם אבינו עד שיסיים לעסוק בהכנסת אורחים, - והותר לאברהם אבינו לעזוב את השכינה ולעסוק בהכנסת אורחים, משום **שגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה וכנ"ל.**

ומעתה י"ל, שכל מה שהותר לאברהם אבינו לעזוב את השכינה, זהו רק בכדי לעסוק במצות הכנסת אורחים, שעליה נאמר **'גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה',** אך לא הי' לאברהם היתר לעסוק כעת במצוות אחרות, כיון שהרי הקב"ה המתין לו (כביכול) עד שיסיים להתעסק עם האורחים.

- ג -

והנה הובא ברש"י, שמה שהציע אברהם מים לאורחים בכדי לרחוץ רגליהם, זהו משום שהוא הי' סבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם, ואברהם הקפיד שלא להכניס עי"ז לביתו, עיי"ש.

ומעתה י"ל שעיקר כוונת אברהם אבינו במה שהציע מים לאורחים, הייתה בכדי לקיים את מצות ביעור עי"ז, ובכדי שלא יהי' עי"ז בביתו, - וא"כ י"ל דעל מצוה זו לא נאמר **שגדולה מצות ביעור עי"ז, יותר מהקבלת פני שכינה,** - וא"כ לגבי מצוה זו לא הי' לו היתר לעזוב את השכינה, **ולכן לא יכל להתעכב ולהביא להם בעצמו את המים, כיון שהקב"ה הרי המתין לו (כביכול) וכנ"ל, ולכן שלח להם את המים ע"י שליח, - ודו"ק ונפלא.**

[ואע"פ שגם כאשר שלח את המים ע"י שליח, הדבר עיכב את אברהם מעט, ויש לשאול כיצד הותר לו להתעכב מעט בשביל זה, - אך מ"מ לגבי זה י"ל, דכיון דהוא הקפיד שלא להכניס עי"ז לביתו, א"כ את הזמן המוכרח של מינוי השליח לזה, הרי זה הי' לצורך הכנסת אורחים, כיון שלולא זאת לא יכל לקיים את ההכנסת אורחים ולהכניס לביתו, - אך לגבי להביא להם את המים בעצמו, שזהו עיכוב שאינו מוכרח, לזה לא הי' לו היתר, ודו"ק].

להזמנת שיעורים ודרשות: 052-7155442

לתגובות הערות והוספות

קו 'מים זכים': 02-633-5850

המען לתגובות: יצחק זאב כגן

רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית

טל': 1515-271-55442 (תא קולי)

פקס: 02-655-0973

דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM